

به نام خدا
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل
دانشکده پزشکی

طرح درس: پرستاری بهداشت روان

تعداد واحد: 2 واحد (34 ساعت)   ساعت کلاس: شنبه ها 10-12:15
نوع واحد: نظری   فراگیران: دانشجویان پرستاری ورودی 94
مدرس: سید جواد حسینی   تاریخ امتحان: 1396/3/31
پیش نیاز: روانشناسی فردی و اجتماعی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصول و مبانی بهداشت روان، انسان و نیازهای اساسی او، مفهوم خویشتن، علل و عوامل موثر در بروز بیماریهای روانی. طرق پیشگیری از آنها با تاکید بر مراقبت های اولیه بهداشت روان در مراحل مختلف رشد و ارائه مداخلات منطقی در جهت حفظ و توسعه سلامت روان فرد، خانواده و جامعه.

شرح درس:

در این درس کسب دانش و بینش در زمینه شناخت انسان، نیازهای اساسی، توانایی های بالقوه و بالفعل، مفهوم خود، آشنایی با علل و عوامل موثر در ایجاد اختلالات روانی، آشنایی با فشارهای روانی و بحرانها، اصول برقراری ارتباط درمانی با مددجویان در چارچوب فرآیند پرستاری و نقش مذاهب الهی در پیشگیری و درمان اختلالات روانی با تاکید بر مراقبت های اولیه بهداشت روان مد نظر است.

اهداف رفتاری:

در پایان این درس دانشجویان قادر خواهند بود:

- 1- علم بهداشت روان را توضیح دهند.
- 2- اهمیت و زیانبخشی بیماریهای روانی را توضیح دهند.
- 3- علل افزایش و شیوع بیماریهای روانی را شرح دهند.
- 4- اصول اساسی بهداشت روان را توضیح دهند.
- 5- جمعیت های آسیب پذیر در بهداشت روان را به ترتیب نام ببرند.
- 6- اهداف بهداشت روان را شرح دهند.
- 7- عوامل بروز اختلالات روانی را توضیح دهند.
- 8- بهداشت روانی و پیشگیری اولیه در دوره های مختلف زندگی را شرح دهند.
- 9- تاریخچه بیماریهای روانی و روانپرستاری در ایران و جهان را توضیح دهند.

- 10- نیازها و طبقه بندی آنها بر اساس تئوری مازلو و اهمیت نقش نیازها در شخصیت انسان را توضیح دهند.
  - 11- توانایی های بالقوه و بالفعل و اهمیت شناخت آنها از نظر بهداشت روان را شرح دهند.
  - 12- تعریف مفهوم خود و اجزای آن را تشریح نمایند.
  - 13- تنش زاهای مفهوم خود را شرح دهند.
  - 14- ارتباط درمانی را توضیح دهند.
  - 15- مراحل ارتباط درمانی را شرح دهند.
  - 16- خصوصیات ارتباط درمانی را نام برده آن ها را توضیح دهند.
  - 17- ارتباط تسهیل کننده را توضیح دهند.
  - 18- موانع و سدهای ارتباط درمانی را شرح دهند.
  - 19- نشانه شناسی و ارزیابی روانی مددجویان را بدانند.
  - 20- طبقه بندی اختلالات روانی طبق DSM 5 را توضیح دهند.
  - 21- تعریف استرس و راههای مقابله با آن را شرح دهند.
  - 22- تعریف بحران و راههای مقابله با آن را توضیح دهند.
- شیوه ارزشیابی دانشجو:**

- امتحان نیم ترم بعد از اتمام مبحث مفهوم خود 35% نمره
- پرسش و پاسخ تا 5% نمره
- امتحان پایان ترم 65% نمره

منابع:

- 1- شاملو، سعید. بهداشت روانی . تهران. انتشارات رشد. 1393
- 2- میلانی فر، بهروز. بهداشت روانی. تهران . نشر قومس. 1388
- 3- سیمز، اندرو. شاهسوند، اسماعیل. علائم در ذهن. نشر چامه. تهران. 1378
- 4- پور افکاری، نصرت ... .نشانه شناسی بیماریهای روانی. چاپ آزاده. تبریز . 1393
- 5- گاربر. ترجمه: خز علی، شاهین و ... . چگونه با کودک رفتار کنیم. انتشارات مروارید. تهران. 1393
- 6- بوالهروی، جعفر. بهداشت روان برای کارشناسان بهداشتی. انتشارات حکیم هیدجی. تهران. 1390
- 7- فونتتل. ترجمه : حاجی زاده، مسعود و ... . کلید های رفتار با نوجوانان . انتشارات صابرین. تهران. 1389
- 8- جنتی، یدا...-حسینی،سید جواد و... .پرستاری بهداشت روان (1) . نشر جامعه نگر . تهران 1393
- 9- جمعی از مولفان. روانشناسی رشد (1). انتشارات سمت. تهران . 1388

10- مانفرد، مارگریت و ... . ترجمه گلاب، رقیه و ... . روان پرستاری . مرکز نشر دانشگاهی
تهران 1370

11- کرین سی، ویلیام. ترجمه فدایی، فرید. پیشگامان روانشناسی رشد. انتشارات
اطلاعات. تهران 1394

12- حسینی، سید ابوالقاسم. اصول بهداشت روانی. آستان قدس رضوی. مشهد . 1388

13- کاپلان و سادوک. ترجمه رضاعی، فرزین. خلاصه روانپزشکی جلد (1). انتشارات
ارجمند. تهران . 1394

14- ابراهیمی، اختر. ارتباط و ارتباط درمانی و الگوهای ارتباطی در خانواده. چاپ اتحاد.
تهران. 1371

15- کاترین م. فورتناش . ترجمه آقاجانی محمد . طرح های مراقبتی
روان پرستاری . انتشارات اندیشه رفیع . تهران .
1391

16- Fortinash Holoday Worret .Psychiatric Mental Health
Nursing .2012 .Fifth Edition .

17-NORMAN L.KELTNER DEBBIE STEELE Psychiatric
Nursing. 2015. SEVENTH EDITION.

عناوین مطالب درس	جلسات و تاریخ تدریس
مقدمه - تعریف بهداشت روانی - تعریف روان پرستار و شرح وظایف - اهمیت، دامنه، حدود و زبان بخشی بیماریهای روانی - علل افزایش و شیوع بیماریهای روانی	جلسه اول
عواملی که در سالهای اخیر سبب ازدیاد بیماران بستری در بیمارستانهای روانی شده است. - اصول اساسی بهداشت روانی - جمعیت های آسیب پذیر در بهداشت روان - ویژگی فعالیت های بهداشت روانی - بیماریهای روانی و تسهیلات بهداشت روان کشور	جلسه دوم
- تسهیلات بهداشت روانی دور از دسترس مردم قرار دارند. - اهداف بهداشت روانی - پیشگیری اولیه مستقیم و غیر مستقیم - بررسی اتیولوژیک اختلالات روانی - علل بروز اختلالات روانی - علل مستعد کننده - علل تسریع کننده - بررسی اپیدمیولوژیک اختلالات روانی	جلسه سوم
پیشگیری اولیه در قبل و زمان تولد - پیشگیری اولیه در زمان شیرخوارگی و کودکی - پیشگیری اولیه در زمان نوجوانی	جلسه چهارم
پیشگیری اولیه در زمان جوانی - ازدواج، طلاق پیشگیری اولیه در زمان میانسالی ، پیشگیری اولیه در زمان سالمندی	جلسه پنجم

جلسه ششم	نتایج حاصله از پیشگیری اولیه- پیشگیری نوع سوم- پیشگیری نوع سوم- تاریخچه بیماریهای روانی- مقدمه- انسانهای بدوی- مردمان قدیم 600-2600 سال قبل از میلاد- پیشرفت های قبل از میلاد- دوران اولیه بعد از میلاد- قرون وسطی- عهد رنسانس- 1500- 1300 بعد از میلاد- دوران اصلاح 1500-1660 بعد از میلاد
جلسه هفتم	دوران بعد از اصلاح (قبل از قرن هجدهم)- قرن هجدهم- قرن نوزدهم- قرن بیستم- تاریخچه ای مختصر از بیماریهای روانی در ایران- تاریخچه روانپرستاری در کشور- نیاز های اساسی انسان (مقدمه- طبقه بندی)- طبقه بندی نیاز های اساسی طبق نظر مازلو
جلسه هشتم	-تئوری روانی اجتماعی اریکسون -مفهوم خود(مقدمه، اجزاء)- تصویر ذهنی از جسم خویشتن- اعتماد به نفس - نقش- هویت
جلسه نهم	-تنش زاهای مفهوم خود -قدرتهای بالقوه و بالفعل -ارتباط و ارتباط درمانی(مقدمه- مراحل ارتباط درمانی- تعریف)
جلسه دهم	-فرآیند انتقال اطلاعات(ارتباط کلامی و غیر کلامی)- انواع ارتباط غیر کلامی -عواملی که بر ارتباط تاثیر می گذارند. -خصوصیات ارتباط درمانی- انواع ارتباط- مهارتهای تسهیل کننده ارتباط- مهارتهای توجه جسمی و روانی
جلسه یازدهم	ابعاد اساسی تسهیل کننده ارتباط(همدلی- احترام- خلوص و درستی- واقعی بودن- سریع بودن- رویارویی) -استراتژیهای پاسخ(گشایش سخن- سوالات باز- انعکاس اطلاعات- بیان مجدد- انعکاسات- وصل کردن جاهای خالی اطلاعات- بیان مشاهدات- ایجاد باز خورد- سازماندهی- تمرکز دادن- روشن کردن- خلاصه کردن- سکوت)
جلسه دوازدهم	موانع و سدهای ارتباطی -ارزیابی روانی مددجو(نشانه شناسی)- ظاهر کلی -رفتارهای روانی حرکتی- تکلم- نگرش
جلسه سیزدهم	خلق و عاطفه -تفکر(فرآیند فکر)
جلسه چهاردهم	تفکر(محتوای فکر)، درک -حافظه-هوشیاری-توجه و تمرکز-بصیرت- قضاوت-پذیرندگی- برنامه ریزی
جلسه پانزدهم	DSM-ICD - - ارزیابی محوری - طبقه بندی اختلالات روانی طبق DSM 5
جلسه شانزدهم	-مکانیسم های دفاعی - مفهوم بحران (تعریف-انواع- مراحل- مداخله- پیشگیری)
جلسه هفدهم	استرس(تعریف- علل- تاثیر- پیشگیری و راههای مقابله)